

KAPALIÇARŞI

Istanbul'un, bu güzel şehrin emsalsiz güzelliğine ayrı bir güzellik katan nârin minareli ve muhteşem kubbeli camilerinden sonra en ünlü yeri, yabancıların «La Grande Bazaar» adıyla andıkları bizim tarihi KAPALIÇARŞI'mızdır. Dünyanın bir ucundan kalkıp İstanbul'a gelen bir turist, Topkapı Sarayı, Ayasofya, Sultanahmet ve Süleymaniye camii'nden sonra mutlaka ve mutlaka burayı görmek ister. KAPALIÇARŞI'mız, onun bilmediği ve merak ettiği bir âlemin sembolü olmuştur âdeta. KAPALIÇARŞI'nın tarihi, Fatih Sultan Mehmet devrine dayanır. Bizans'ı yıkmakla dünya tarihinde yeni bir çağ açan büyük fethin ünlü kumandanı FATİH SULTAN MEHMET, Bizans'ın yerinde bir «Türk İstanbul'un doğması için şehrin içine camiler, hamamlar, hanlar, dükkânlar ve evlerle birlikte bir de «Bedesten» yapıldığını irade buyurmuştu. Üstü kapalı olarak inşa edilen çarşılar «Bedesten» adı verilirdi. Ve Fatih Sultan Mehmet Han'ın emri üzerine biri Galata'da, diğer ikisi İstanbul yakasında olmak üzere üç bedesten inşa olunmuştu en kısa zamanda. Eski Saray yakınına yapılan bedesten, sonraları «İç Bedesten» veya kıymetli eşya satan dükkânların ekseriyeti teşkil etmesinden ötürü «Cevahir Bedesteni» adıyla anılmaya başlamıştı. Bunun az ilerisinde, «Sandal» adı verilen bir yolu pamuk ve bir yolu ipekle dokunan kumaşların satıldığı bir başka bedesten daha yapılmıştı ki, burası da satılan kumaşın adıyla «Sandal Bedesteni» diye anılıyordu. 28X36 metre ebadında bulunan eski

bedesten, dört duvar ile sekiz fil ayağı üzerine oturtulmuştu. Üst kısmı ise onbeş kubbe ile örtülü bulunuyordu. Burada 28 mahzen ve «Dolap» adı verilen dükkânların altında da «Sandık» adı verilen depolar vardı. Bunlardan ayrı olarak da tam 100 sandık bulunmaktaydı. Bu «Sandık»lar devrin zenginleri ve tâcirleri tarafından kiralanır ve mücevherler ile kıymetli eşyaları buralarda saklanırdı.

Bedestende İstanbul'un en büyük dükkânları, koca İmparatorluğun en kıymetli mücevher, altın eşya ve sılâhları ile kumaş, halı ve kürklerini satarlardı. Buranın esnafı da şehrin en zengin ve en muteber esnafıydı. İstanbul'un en büyük zenginliğini sinesinde barındıran bu Bedesten, özel bir bekçi teşkilâtı tarafından korunurdu. Evliya Çelebi ünlü seyahatnâmesinde «... Bu bekçiler öylesine mutemed adamlardır ki, bedestende olan dolaplar açık kalıp nice Mısır hazinesi, hesabını ancak Bâri bilir mücevherat, mürasaat meydana yattığı halde asla el sürmezler...» diye bahseder bu bekçi teşkilâtından.

Bugün KAPALIÇARŞI adıyla andığımız Bedesten, onsekizinci yüzyılın başlarında esaslı bir tamir görmüştü. Dört seneye yakın bir süre devam eden bu tamir sırasında çarşının iç aydınlığını sağlamak üzere kubbelerde de islâhat yapıldığı bilinmektedir.

Bu çarşının iç ve dış kapıları da Fatih zamanında yapılmıştı. Çarşının dört cephesine açılan iç kapıların bilinen en eski isimleri «Sahafalar Kapısı», «Takkeçiler Kapısı», «Zen-

Kapalıçarşı'nın yedi kapısından biri olan Nuruosmaniye Kapısı...

beciler Kapısı» ve «Kuyumcular Kapısı»dır. Onsekizinci yüzyılda yapılan esaslı restorasyondan sonra bu kapıların isimleri de bedestendeki dükkânlarla göre değişmişti. Bunlardan mücevheratçı dükkânlarının bulunduğu yere açılan «Kuyumcular Kapısı» hazır elbise satılan dükkânların bu-

lunduğu kısma açılan kapı «Oturakçılar Kapısı», kitapçıların bulunduğu yere açılan «Sahafalar Kapısı», giyim eşyası satılan dükkânların bulunduğu yerdeki kapı da «Dolancılar Kapısı» adlarını almıştı. Zamanla yeni yeni küçük iç kapılar ihdas olunmuş ve bu kapı isimlerinde de artmalar görülmüştü.

Kapalıçarşı'mız turistlerin bilmediği ve merak ettiği bir âlemin sembolü olmuştur âdeta.

